

in dextera Domini usque in finem. Unde fit ut qui prius de inferiori irriguo lacrymas fundens plangebatur, dicens: *Quoniam propter te mortificamur tota die* (Rom. viii, 36), jam de superiori abundantiores emittat fletus dicens: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est* (Psal. cxix, 5).

SERMO XL (99*).

De septem gradibus confessionis.

1. *Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua usque in finem* (Psal. xv, 41). Ad te quidem libenter accedimus, Domine Jesu, discipuli ad magistrum, infirmi ad medicum, servi ad Dominum. Tu es enim magister et dominus, cujus schola est in terris, cathedra in cælis. Tu es ille eximius medicus, qui solo verbo restauras universa. Vias tuas, Domine, demonstra nobis, et semitas tuas edoce nos (Psal. xxiv, 4): Vias enim tuas vias pulchræ, et omnes semitæ tuæ pacificæ (Prov. iii, 17). Beati qui ambulant in via tua, Domine virtutum: beatiore qui currunt viam mandatorum tuorum, qui currunt in odore unguentorum tuorum. Exultas enim ut gigas ad currendam viam (Psal. xviii, 6): et non solum currens, sed et saliens in montibus, et transiliens colles. Exultaverunt gigantes philosophi non ad currendam viam tuam, sed ad quærendam vanam gloriam, evanescentes in cogitationibus suis, non in humilitate aut in virtutibus tuis, sed suis. Viam enim sapientiæ nescierunt, neque meminerunt semitarum ejus. Non est audita in Chanaan, neque visa est in Theman (Baruch. iii, 22). Maledicti qui dixerunt Domino Jesu: *Recede a nobis; scientiam viarum tuarum nolumus* (Job. xxi, 14). Nos quærimus te de die in diem, et scire vias tuas volumus.

2. Principales viæ tuæ, duæ sunt: confessio et obedientia. In confessione omnia lavantur; in obedientia virtutes solidantur. Bonum animæ ornamentum confessio, quæ et peccatorum purgat, et justum reddit purgatorem. Si peccata sunt, in confessione lavantur; si bona, confessione commendantur. Cum mala tua confiteris, sacrificium Deo spiritus contribulatus, cum Dei beneficia, immolas Deo sacrificium laudis. Absque confessione justus judicatur ingratus, et peccator mortuus reputatur. Confessio igitur est peccatoris vita, justi gloria. Video David dicentem, *Peccavi*; et audientem, *Transtulit Dominus peccatum tuum a te, et non morieris* (II Reg. xxii, 13). Considero Mariam, si **1166** non verbis, tamen operibus publice sua crimina confitentem, et Dominum pro ea respondentem: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum* (Luc. vii, 47). Respicio principem apostolorum negantem timide, amarissime flentem, Christum illum respicientem (Luc. xxii, 56-62), Felicem illum latronem intueor

(99*) Hic sermo sequensque in editione Lugdunensi anni 1514, in qua primum prodire, extra classem genuinorum Bernardi sermonum locati sunt; nec stylum ejus plene assequi videntur. Sed tamen eos hoc loco movere tanti non diximus: tum quia in codice Vaticano, num. 663, Bernardi sermonibus

se accusantem, excusantem Christum, et Dominum promittentem: *Hodie mecum eris in paradiso* (Luc. xxiii, 40-43). O quam sublimis ista confessio, per quam de patibulo ad regnum, de terra ad cælum, de cruce latro damnatus ac crucifixus ad paradysum ascendit! Gloriosa confessio, quæ Petrum apostolum trinæ negationis crimine liberavit, et ab apostolatus culmine cadere non permisit! Fidelis institutio, quæ Mariæ multum diligenti multum dimisit, et amoris multi titulo insignitam discipulorum corpori sociavit! Præclara miseratio, quæ regem et prophetam multiplici crimine inundatione mundavit, et in antiquæ gloriæ dignitatis perducendo reduxit! Hæc est via quæ viatorem suum nunquam fefellit, quæ nunquam deseruit nisi deserentem se.

3. Hujus multæ viæ, multiplicesque sunt semitæ ad inveniendum, difficiles ad tenendum, ad enumerandum inexplicabiles. Prima semita, et primus gradus in via ista est cognitio sui. De cælo cecidit ista sententia: *Nosce te ipsum, homo*. Vide si non et Sponsus in amoris Cantico sponsæ idem loquatur. *Si ignoras te*, inquit, *o pulchra inter mulieres, egredere, et abi* (Cant. i, 7), etc. Cognitio sui stat in tribus, ut cognoscat homo quid fecit, quid meruit, quid amisit. Quid vilis, o nobilis creatura, imago Dei, Creatoris similitudo, quam carnem tuam illecebris carnalibus deturpare, et pro brevi voluptate torrentem perdere voluptatis? Quid turiosius, quam rapi mentem ira, superbia extolli, vexari invidia, et anxietate torqueri? Quæ in croceis es nutrita, quare stercora amplexaris? Recordare etiam quid merueris. Subeat memoriæ tuam gehennalis olla, fornax ferrea magnæ Babylonis, domus mortis, anxietatis domicilium, flammarum globus, acerbis frigidis, tenebræ sempiternæ. Considera ordinem tormentorum, tortorum facies, mutationem poenarum, miseriarum infinitatem; et intellectualibus oculis ista discurre, et poteris dicere: *Melius erat mihi, si natus non fuisset. Reflecte oculos, et quid amiseris animadvertite*. Reminiscere qualis sit civitatis gloriosa, celestis habitatio, locus vitæ, suavitalis palatium, splendor gloriæ, gratiæ magnitudo, claritas infinita. Attende ordinem gaudiorum, gaudentium vultus, præmiorum vicissitudinem, multitudinem deliciarum, et potes exclamare: *qui te perdidit, totum perdidit, Domine Deus*. Si hoc triplici funiculo ligaveris animam tuam, intelliges et animadvertes quia initium salutis notitia peccati est (SENECÆ epist. 28).

4. Secundus gradus est poenitiæ. Hæc duo ita sibi invicem conjuncta sunt, ut cognoscere se non possit, nisi poeniteat; poenitere non possit, nisi se cognoscat. Poeniteat igitur anima, compunctionis jaculo vulnerata, poenitentia triplici, quia innocentiam amisit, amissam non requisivit, et neglexit de Diversis accensetur, tum quia ambo familiari Bernardi clausula præditi sunt; tum denique quia eandem, quam sanctus Doctor, sententiam de sanctis animabus corpore solutis tradit posterior num. 23. Idem censendam de tertio sequente, qui Bernardo itidem tribuitur in eodem codice Vaticano.

patientiam Dei. Scio, Domine Jesu, quia primam stolam innocentiae nobis in baptisate reddidisti: et amictu niveo candidati, in justitiæ solio relocati, cito recessimus a via quam ostendisti nobis, et portionem substantiæ, quæ nobis contingebat, cum prodigo filio in dissimilitudinis regione expendimus. Venerunt ad nos vilissimi spiritus, et æternorum damnati, curvi ad rectos, et dixerunt animæ nostræ: *Incurvare ut transeamus* (Isa. li, 23). Audivimus illos, et incurvati sumus: transierunt per nos, et innocentiam amisimus. Si culpa est perdidisse, quid, putas, erit non requisisse perditam? Perdit aliquis aliquid in hac mortalitate; querit judices, amicos convocat, trahit in causam, nihil intentatum relinquit, donec vel amissa inveniatur, vel ablata restituatur, et custodiat restituta: nos hereditatem nostram incorruptibilem, immarcessibilem, incontaminatam in cælis, versutiis illius insatiabilis homicidæ perdidimus et non requirimus! et incurvavit nos, et nos **1167** non resurgimus? Surgamus et eamus ad Patrem nostrum, dicentes ei; *Pater, peccavimus in cælum et coram te*. Et omnem evangelicæ lectionis textum percurrentes, offeramus Patri poenitentiam mentis, cordis contritionem, si forte, cum adhuc longe sumus, videat nos Pater, et misericordia moveatur, et accrens cadat super collum nostrum, et osculetur nos oculo oris sui. Forsitan jubebit proferri stolam primam innocentiae, et indui nos vestimentis virtutum, et dari annulum secretorum in manu nostra, et calcari pedes nostros in præparationem evangelii pacis. Præcipiet fortassis adduci vitulum saginatum, et occidi in satisfactionem revertentium, epulari et exsultare, et in symphonia et choro reduci ad supernæ gaudia civitatis (Luc. xv, 41, 32), ubi gaudium est angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente. Scimus, Domine Jesu, quia non privabis bonis eos qui ambulant in innocentia (Psal. lxxxiii, 13), sed nec illos qui ambulant in poenitentia. Quia enim peccatum non fecit nisi unus; beatus vir tamen cui non imputavit Dominus peccatum (Psal. xxxi, 2). Omne quod ipse mihi non imputare decreverit, sic est quasi non fuerit. Cogita etiam quanta superbia patientia Dei usus, imo abusus sis. Videbat te peccantem, et dissimulabat, quasi non videns; vocabat, et non audiebas; minabatur, et non timebas; promittebat, et contemnebas, nec promissis illectus, nec terrore percussus. Ignoras quia patientia Dei ad poenitentiam te adduxit! Time timore magno, ne thesaurizaveris tibi iram in die iræ et revelationis justitiae Dei (Rom. ii, 4, 5), et memento quia horrendum est incidere in manus Dei viventis (Hebr. x, 31). Liga igitur hoc triplici cataplasmate poenitiæ vulnus animæ tuæ, et dic: *Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum; sana me* (Psal. vi, 3), etc.

5. Tertius gradus est dolor; sed et ipse trina legatione connexus. Vere post cognitionem et poenitentiam dolor meus renovatus est, et in meditatione

PATROL. CLXXXIII.

mea ignis incanduit, quia Creatorem offendi, Dominum non timui, sprevi benefactorem. *Nunquid non sicut lutum in manu figuli, etiam vos in manu mea, dicit Dominus* (Jerem. xviii, 6). Si ipse fecit te vas in honorem, cur te in contumeliam facere præsumpsisti? *Nunquid dicit figmentum figulo: Cur me fecisti sic?* (Rom. xi, 20.) Creatura Creatorem, figmentum factorem, opus opificem ausus es provocare? Memento, vilissima testa, quia si cecideris super lapidem istum, confringeris; si vero ipse super te ceciderit, conteret te contritione timenda, ita ut ne vestigium minimum pareat. Tu autem sanguinem sanguini miscuisti, et Creatorem offendens, et Dominum non timens. Servus eras illius Domini, cujus iræ resistere nemo potest; et in præceptis ejus acceperas voluntatem. Noluisti intelligere ut bene ageres, sed recalcitrans dominantis imperio, propria lege intra suam rempublicam vivere decrevist. Num audisti quam sententiam excipiat servus nequam, qui sciens voluntatem Domini et non faciens, multitudini verberum reservatur? (Luc. xii, 47.) Assistunt angeli ad audiendam vocem sermonum ejus (Psal. cii, 20); stellæ vocantur et dicunt: *Adsumus* (Baruch. iii, 35); venti et mare obediunt ei (Matth. viii, 27), et omnia legem præfixam inconcussa retinent firmitate; tu solus peregrinus es, et imperatoriae decreta majestatis non curas? Audi quia potest te mittere in tenebras exteriores, ubi fletus et stridor dentium perpetua infelicitate crebrescunt. Quod si te non movet Creatoris offensio, reverentia potestatis, moveat saltem ingratitude, quod tantum benefactorem in tantis beneficiis contempsisti. Ubi nam similem benefactorem invenies, qui tibi ministrat siderum cursus, temperiem aeris, fecunditatem terræ, fructuum ubertatem! Ad extremum, ut omnium tibi vitæ beneficiorum cumulum aggregaret, proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum (Rom. viii, 32): tradens Unigenitum pro adoptivis, Dominum pro servis, justum pro impiis. Quid tibi ultra debuit facere et non fecit? Si ergo isto dolore dolueris, poteris dicere cum Propheta. *Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt* (Jerem. iv, 19).

1168 6. Quartus gradus est confessio oris. Post cognitionem sui, post poenitentiam mentis, post dolorem cordis, sequitur confessio oris. In his omnibus corde creditur ad justitiam, ore autem fit confessio ad salutem (Rom. x, 10). Sed et ipsa triplex est, si virtutem salutis assequitur. Debet enim esse vera, nuda et propria. Veritatem quærit Altissimus; et ubi vult falli, qui fallere non intendit? Novimus plerosque et experti sumus, qui ad confessionis gratiam venientes, magis onerati quam liberati a peccatis, ad suam conscientiam redierunt. Dicunt enim si clerici, ea quæ literario; si milites, ea quæ gladiatorio gessere conflictu: ut sub humilitatis pallio superbiam inducant, in tanto se signaculo condemnantes, sub quo totius humanæ salutis summa consistit. Sunt et alii, quos timor impellit ad con-

professionem; alii, quos simulatio ducit. Ad hoc enim confitentur, ut saltem specie videantur confessi. An tu veram illam putas esse confessionem, quam aut timor extorsit, aut simulatio fecit, cum Spiritus sanctus disciplina effugiat fictum (*Sap. i, 5*), et gratuitam satisfactionem Omnipotens quærat? Illa vera confessio est, quæ de mentis contritione descendens, nec timore cogitur, nec fictione palliatur; sed in spiritu contribulato profert ea quæ sentit. Nudam autem eam esse oportet, et totius absconsionis exutam velamine. Quid enim prodest partem peccatorum dicere, et partem celare; ex parte mundari, et ex parte immunditiæ deservire? Nunquid de uno eodemque vase dulce et amarum, sapidum et insipidum stillare potest? Omnia nuda et aperta sunt oculis Dei (*Hebr. iv, 13*): et tu illi aliquid abscondis, qui Dei locum in tanto obtinet sacramento? Ostende et denuda quæcunque cor tuum dilacerant; detege vulnus, ut sentias operam medicantis. In simplicitate cordis oportet te quærere Dominum (*Sap. i, 4*), non in duplicitate; quia vae illis qui loquuntur in corde et corde, et terram duabus viis ingrediuntur (*Eccli. ii, 14*). Debet autem esse et propria. Sunt enim plerique qui aliorum peccata cum magna gravitate numerant, et sociorum excessus multiformi declamatione loquuntur: nesciunt sua, aliena vero perpetuæ memoriæ commendaverunt. Infelices et miseri, quibus datum est aliena plangere, relinquere sua! An non legisti quia *fustus in principio sermonis accusator est sui?* (*Prov. xviii, 17*). Sui, dicit Scriptura, non, alterius. Nunquid oblitus es apostolum Jacobum dicentem: *Confitemini alterutrum peccata vestra?* (*Jac. v, 16*). *Vestra* dixit, non, aliena. *Iniquitatem meam ego cognosco, et peccatum meum contra me est semper* (*Psal. l, 5*). *Meam* dixit Propheta; non tuam.

7. Quintus gradus est maceratio carnis; sed et ipsa ternario numero consecrata. Convenit enim ut fiat occulte, licentiose, discrete. Teneros artus tuos, et exquisitis educatos deliciis, diuturno confringe martyrio, ut tanto te noveris a licitiis abstinere, quanto memineris illicita perpetrasse. Hoc autem occulte faciendum est, ut nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua (*Matth. vi, 3*). Non enim est in ore hominum tanti boni reponenda custodia, sed in absconso cordis tui, ut sit gloria tua testimonium conscientiaæ tuæ (*II Cor. i, 12*). Nec hoc dicimus, ut non luceat lux tua coram hominibus, ut glorificent Patrem tuum qui in cælis est (*Matth. v, 16*), sed ne intentionem tuam in vilis gloriæ brevitate recondas. Nihil enim infelicius est quam hic carnem macerare jejuniis, vigiliis affligere, et hic accipere gloriam, illic gehennam. Licentiose vero faciendâ est, quia quidquid fit pastoris licentia, gratiosius est in conspectu Dei; et illam hostiam singulariter accipit Altissimus, quæ non est de propriæ sententia voluntatis, sed de præcipientis offertur imperio. Multum enim valet ad refellendam superbiam propriæ voluntatis exclusio: quam ex-

stirpare non potest qui mundi hujus diligit vanitatem. Discretio autem in hac distinctione tenenda est, ne dum nimis flagellare cupimus, salutem perdamus; et dum hostem subigere quærimus, civem occidamus. Considera corpus tuum et corporis tui possibilitatem, intuere carnis complexionem, imponem modum tuæ districtioni. **1169** Custodi corpus tuum incolume ad obsequium Creatoris. Multos vidimus ita in principiis carnem suam verberasse, et discretionis infregisse repagula, ut inhabiles laudum solemnibus redderentur, et apparatu lautiori diuturnis foverentur temporibus.

8. Sextus gradus est correctio operis; sed et ipse numero trinitatis consecratus, videlicet ut tibi malum non facias, alteri non noceas, nec consentias nocenti. Expertus es quam fragilis sit voluptatum immersio, et tu iterum vadis illuc? Animadvertisti quia transit voluptas, et peccatum remansit. Reprime pedem ab infandis itineribus immundissimæ libidinis. Colla substerne mandatis Altissimi, ne sit iniquitas in manibus tuis. Desævienti gulæ solemnibus epulas et vana rescinde colloquia. Averte oculos tuos ne videant vanitatem (*Psal. cxviii, 37*), obtura aures tuas ne audiant sanguinem (*Isai. xxxiii, 15*); et tunc dicere poteris; *Castigans, castigavit me Dominus* (*Psal. cxvii, 18*). Quid autem prodest intra reelititudinis lineam tui cursus opera cohibere, si aliis nocere desideras? Qui non fecit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximos suos, requiescet in monte sancto Dei (*Psal. xiv, 3*), accipiens benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salutari suo (*Psal. xxxiii, 5*). Non autem te innocentem præsumas, nisi impios et contra virtutem gradientes quanta poteris auctoritate redarguas, et opponas te murum pro domo Israel, castigans te, non nocens alteri nec nocenti consentiens. Vera est enim illa sententia: Qui, cum emendare possit, negligit, participem se procul dubio delicti constituit. Cum enim causa Dei ventilatur in medium, et falsitas præponitur veritati, qui pro persona quam gerit non resistit, de suo damnabitur silentio.

9. Septimus gradus est perseverantia; sed et ipsa ternarii numeri sanctificatione dicata. Perseverantiam namque faciunt imitatio sanctorum, brevis temporum, fragilitas corporum. Quid namque pati non possis, cum videas juvenes, pueros, virgines, anus, senes, decrepitos, diversa pro Christo, non solum exceppisse, sed et exquisisse tormenta? Considera puerorum ætatem, juvenum ignem, virginum teneritudinem, anuum fragilitatem, senum infirmitatem, impossibilitatem decrepitorum: et ubicunque reflexeris oculos, invenies in his ætatibus multitudinem exemplorum ad palman martyrii viriliter cucurrisse. Nunquid de eodem luto formatus es et tu, et eodem spiritu inspiratus? Et forsitan non ingruit persecutio, ut martyrium patiaris; nec damnaris, si Christo servis: imo laudaris, et ab omnibus prædicaris. Quod si et persecutio imminet,

contemnenda est propter brevitatem. Bene enim natura nobis providit, quæ nullum dolorem vel longum, vel magnum esse demonstrat. Si enim magnum est, longum esse non potest. Conjunctio enim corporis et animæ exquisita diu tormentis non sustinet, sed stuporis magnitudine tremefacta, summa velocitate dissolvitur. Magni ergo animi est magna tormenta contemnere, quæ in brevi tantam pariunt mutationem, ut de labore ad requiem, de miseria ad gloriam, patientem faciant evolare. Consideranda est etiam fragilitas corporis, quam sæpe aut aliquis levissimus casus, aut incandentis febriculæ cumulata congeries, brevi possunt suffocare momento. Tribue ergo virtuti, si necessitas fuerit, quod quandoque debes necessitati, pro brevi periculo sempiternum præmium adepturus.

10. Vides ergo quam difficilis sit via confessionis ad curendum, quam multiplices semitæ ad tenendum. Verum est quod ille tantus Ecclesiæ magister ait: «Facilius inveni eos qui innocentiam servaverunt, quam qui congruam egerunt penitentiam» (*S. AMBROS. lib. II de Pœnit. cap. 10*). Hæc de via confessionis pro modulo nostro locuti sumus, sublimioribus sublimioris sententiæ pondera reservantes, Cæterum obedientiæ viam sub alio sermonis principio aperire tentabimus, ne unquam in fastidium veniant verba Domini Salvatoris, qui est benedictus in sæcula.

1170 SERMO XLI.

De virtute obedientiæ, et septem ejus gradibus.

1. Non possumus nos cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est (*II Cor. iii, 5*). Quid enim in hoc vase teste et fragilitate complexionis humanæ, cogitare sufficiat spiritus carcere inclusus, peccato corruptus, depressus terrenis? Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam; et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem (*Sap. ix, 15*). Benignus tamen est Spiritus sapientiæ (*Sap. i, 6*), qui et spiritum inelustum illuminat, et corruptum sanat, et allevat depressum. Est enim Spiritus pietatis, compeditos solvens, cæcos illuminans, et erigens elisos. Est etiam Spiritus veritatis, qui docet nos omnem veritatem; non solum autem docet, sed etiam suggerit (*Joan. xiv, 26*). Suggestit videlicet ut quæramus, docet ut intelligamus. Ipse est, quem Dominus Jesus post Patris obedientiam usque ad mortem crucis, misit apostolis suis, obedientibus suis. An non tibi videntur singularis obedientiæ conscendisse fastigium, qui accepta licentia sedendi in civitate, intra unius domuncule septa conclusi, unanimiter in oratione perseverabant? (*Act. i, 14*). Intellexisti quia *ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati?* (*Act. v, 41*). O quantis obedientiæ viribus innituntur, qui gaudent pro Christo ad concilium trahi, dignitatem ducunt pro eo cædi, gloriam quæruni pro eo mori! Beatæ animæ, et abundantis majestate Spiritu influentes: quibus vilitas, sublimitas; contumelia, gloria; patientia, victoria,

mirabili mutabilitate videntur. Multum repleta est anima eorum, opprobrium abundantibus, et despectio superbis (*Psal. cxxii, 4*). Cernis quam libera fronte pontificum faciem, Phariseorum supercilium, tumultum plebis irrumpant dicentes: *Magis oportet Deo obedire quam hominibus?* (*Act. v, 29*.) Intuere illa duo magna luminaria, Petrum et Paulum, et universum ordinem apostolici senatus obambula: et ibi videbis obedientiæ firmitatem inter tormentorum multitudinem viriliter perstitisse, nonne ipse Filius regis, rex regionis illius, quæ continuis gaudiis inlarescit, *factus est Patri obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, et didicit obedientiam ex his quæ passus est?* Audisti miseriam, audi et coronam; vidisti periculum, vide præmium, attendisti infirmitatem, attende potestatem. *Propter quod, inquit, et Deus exaltavit illum, et dedit ei nomen, quod est super omne nomen* (*Philipp. ii, 8, 9*).

2. Sed taceamus interim de illius obedientia, quæ singulari prærogativa clauditur et signatur. Procedat in medium magnus ille patriarcha, fidei lumen, obedientiæ forma, justitiæ principatus. Audit ab Omnipotente: *Egredere de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui; et veni in terram quam monstravero tibi* (*Gen. xii, 1*): et ad unius jussionis vocem, patriam fugit, relinquit parentes, deserit hæreditatem, et aliorum fines hospes ingreditur novus. Magna res, et primitivæ dignitatis privilegio in patre multarum gentium consecrata! Primus primum suis facultatibus renuntiat, et obedientiæ viam indefessa velocitate percurrit. Denique, cum accepisset filium in senectute sua, in quo totius mundi benedicto fuerat cumulanda, dicit ei Deus: *Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis Isaac, et offer illum mihi in holocaustum* (*Gen. xxii, 2*). O quanta in verbis istis amaritudo, quanta a corde patris separatio pietatis! Jubetur namque filium occidere, os ex ossibus suis, et carnem de carne sua; filium magnæ promissionis, extremæ senectutis, propriæ mulieris; filium mirabiliter promissum, feliciter natum, educatum innocenter. Et ne quid deesset, ut tenerrimum intra paterna viscera doloris incendium exundaret, additur, *unigenitum*. Sunt namque multi filii, sed non unigeniti. Iste sic et filius, ut et unigenitus. Iste unicus patri, unigenitus matri, hæreditati reservatus. Ne respicias ad Ismael, quia, qui in servitute et ex ancilla genitus fuerat, ad libertatem et hæreditatem minime pertinebat. Quia vero multi sunt filii et unigeniti, **1171** sed non dilecti; ad exaggerandam in corde patris tribulationem, et comprobendam in mente justis obedientiam, Dominus subjungit, *quem diligis*. Ut vero teneritudo patris ex memoria dilecti nominis recrudesceret, et interior pietas ad dilectæ vocis sonum tota ferret, puer nominatur ex nomine, quod vocatum erat a Domino, priusquam in utero conciperetur. Vides quantis tribulationum malleis Abrahamæ pietas feriatur, cui præcipitur ut filium tollat, occidat unigenitum, quem diligit imolet,

Isaac percutiat? Multum tentatus, multum probatus, adustus est multum. Dulcis relatio filii ad patrem, patris ad filium: hanc dulcedinem et omnium affectus necessitudinem obliviscitur Abraham; sternit asinum suum, ligna componit, ignem accendit, eximit gladium. Non a Domino querit, quare; non murmurat, non conqueritur, non saltem vultum dolentis ostendit; sed omnium quæ præcipiuntur ignarus (*alias*, gnarus), in mortem filii pia crudelitate festinat. Ideo summæ et admirabilis obedientiæ virtus in Abraham, et singularis excellentiæ laudibus prædicanda.

3. Fortissima res est obedientia vera, et quæ in animum descendere non potest, nisi a mundi hujus aspergine pure pressequere detersum. Ut autem via ejus evidentius elucescat, ostendamus quantum possumus, quæ sit obedientia specialis ad Deum, propria ad hominem, communis inter Deum et hominem. Sunt quædam summa mala, quædam summa bona. Summa bona sunt, diligere Deum, amare proximum, veritatem loqui, non furtum facere, non falsum testimonium dicere, non adulterare, et alia multa, quæ sermonis brevitatis numerare prohibet. Summa mala sunt eorum contraria, et similia illis. Bona præcipit Deus ut faciamus; a malis jubet ut abstinemus. Præcepti hujus sancta et incommutabilis auctoritas non valet quoquo modo refelli; quia illius est character consignata, qui dicit: *Ego Dominus, et non mutor* (*Malach. iii, 6*). Si ergo homo ille, quem imposuit Deus super capita nostra, aliter sentire voluerit, ponens tenebras lucem, et lucem tenebras, ut præcipiat prædicta bona relinquere, vel malis præfatis adhærere; audacter refutandum est præcipientis imperium, et libera voce dicendum: *Obedire oportet magis Deo quam hominibus* (*Act. v, 29*). Hæc est specialis obedientia ad Deum, quæ nequaquam est hominis arbitrio temperanda, sed immutabili conservanda proposito. Certam igitur regulam tene, ut nec imperio prælatorum prædicta bona relinquant, vel facias mala. Inter summa vero mala et summa bona, quædam media sunt, quæ ad alterutrum se habentia, boni malique nomen assumunt. Media sunt ambulare, sedere, loqui, tacere, comedere, jejunare, vigilare, dormire, et si qua sunt similia: quæ si pastoris licentia fiant, summam expectant retributionem. In his igitur mediis subditi esse et obedientes debemus ad nuntum præpositorum, nihil interrogantes, propter conscientiam (*I Cor. x, 25*); quia in his nullum præfixit opus Deus, sed prælatorum dereliquit imperio disponenda. Non autem te moveat magister imperitus, indiscreta potestas; sed memento quia non est potestas nisi a Deo; et qui resistit potestati, resistit Dei ordinationi (*Rom. xiii, 1, 2*). Hæc est propria hominis obedientia, quam homini debemus, qui homini subditi sumus. Communis est etiam ista inter Deum et hominem; quia quidquid obedientiæ prælati exhibetur, ei exhibetur qui dicit: *Qui vos audit, me audit* (*Luc. x, 16*). Cum magna igitur cautela hoc tramite dicimus incedendum; quia et multi

gradus ibidem delitescunt, quorum qui unum reliquerit, cæteros sine retributione tenebit.

4. Primus autem gradus est obedire libenter. Omnis ætas ab adolescentia sua prona est in malum (*Gen. viii, 21*), et unusquisque voluntatem pravi cordis sui sectatur. Ab illa enim prima prævaricationis angustia innatus est homini **1172** amor propriæ voluntatis, quæ voluntatem sui Creatoris relinquens, ibi subdita est servituti, ubi voluit dominari. Difficile est ergo suam relinquere voluntatem, et alterius voluntati deservire. Quamlibet autem grave sit, non potest tamen primum obedientiæ ascendere gradum, qui voluntatem præcipientis suam non fecerit. In voluntate sua justus gloriatur sese Domino confiteri. Unde *Voluntarie*, inquit, *sacrificabo tibi* (*Psal. lxxxiii, 8*). Sola ergo voluntas est, quæ totius operis ornatum effectum, sine qua nec bene aliquid agitur, etiamsi bonum esse videatur. Ex voluntate igitur suscipienda sunt imperia prælatorum, et ipsum cor a suis voluntariis reflexionibus abducendum, donec propria voluntas mactata mandatum diligat imperantis. Hoc est ergo libenter obedire, prælatorum voluntatem voluntarie adimplere.

5. Secundus gradus est obtemperare simpliciter. *Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter* (*Prov. x, 9*). In simplicitate cordis sui lætus obtulit Salomon universa; et in simplicitate cordis querere Dominum Scriptura præmonstrat (*Sap. i, 1*). Multos videmus post præcipientis imperium multas facere quæstiones: Cur, quare, quamobrem, sæpius interrogare; crebras ingeminare querelas; querere: Quare hoc præcipit? unde hoc venit? quis hoc advenit consilium? Inde murmuratio, inde verba murmurationem et indignationem sonantia, et redolentia amaritudinem. Inde frequens excusatio, simulatio impossibilitatis, advocatio amicorum. Non sic Abraham. Audi quid Dominus de simplici populo protæstetur. *In auditu*, inquit, *auris obedivit mihi* (*Psal. xvii, 45*): ut videlicet ostenderet, uno eodemque momento processisse et imperantis imperium, et obsequium obsequentis. *Nolite errare, Deus non irridetur* (*Galat. vi, 7*). Murmurat contra prælatum in tabernaculo corporis tui? elevat manum suam ad prosternendum te dextera Dei. Incede igitur simpliciter in mandatis obedientiæ, addens voluntati simplicitatem, intentioni illuminationem. Fortitudo enim simplicis via Domini (*Prov. x, 29*), quæ obedientia est. Fortitudinem igitur induunt qui obedientes sunt, et simpliciter incedunt.

6. Tertius gradus est hilariter obedire. *Hilarem enim datorem diligit Deus. Non ex tristitia*, inquit *Apostolus, aut ex necessitate* (*II Cor. ix, 7*). Srenitas in vultu, dulcedo in sermonibus, multum colorant obedientiam obsequentis. Unde et gentilis ille poeta sic ait: « Super omnia vultus accessere boni (*Ovid. Metam. lib. viii*). » Quis enim locus obedientiæ, ubi tristitiæ cernitur ægritudo? Ostendunt plerumque voluntatem animi signa exteriora, et difficile est ut vultum non mutant, qui mutant voluntatem.

Nubiosa corporis compositio, et facies tenebris tristitiæ obfusata, devotionem ab animo recessisse signant. Respice David ante arcam Domini hilariter saltantem, et quam sapienter superbientis femine reprimat indignationem. *Ludam*, inquit, *et villor ero in conspectu Domini* (*II Reg. vi, 14-22*). Cernis igitur quam necessaria et conveniens sit hilaritas in obedientiæ executione. Quis enim imperat homini libenter, tristitiam eflanti? Si vis ergo perfectus esse, hilariter et cum magna vultus alacritate suscipe jubentis imperium, ut voluntati cordis, simplicitati operis, vultus hilaritatem adjungas.

7. Quartus gradus est obsecundare velociter. Velociter currit sermo Dei (*Psal. cxlvii, 15*), et velocem habere desiderat sequentem. Vides cum quanta velocitate currat ille, qui dicit: *Viam mandatorum tuorum cucurri* (*Psal. cxviii, 32*). Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præcipit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, itineri pedes; totum se colligit, ut imperantis colligat voluntatem. Vide Dominum festinanter præcipientem, et hominem festinanter obedientem: *Zacchæe*, inquit, *festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, et excepit illum gaudens*. Animadvertisti quia et festinanter descendit, et gaudenter **1173** excepit. Audisti obedientiam, audi et obedientiæ remunerationem. *Quia hodie salus huic domui facta est*. Intuere etiam ex occasione hujus obedientiæ conclusionis grande mysterium, et obsecundatam signaculo misericordiæ sententiam: *Venit enim*, inquit, *Filius hominis querere, et salvum facere quod perierat* (*Luc. xix, 3, 6, 9, 10*). Nonne legisti quod filiis Israel præcipitur, ut agnum comedant festinanter? (*Exod. xii, 11*). Festinanter quippe veri Agni comestio, signatur implenda; quia verba illa, quæ per legem dedit, quæ per semetipsum præsens exhibuit, quæ per Ecclesiæ præpositos tradenda reliquit, veloci sunt obedientia consummanda. Et tu ergo cum voluntatem cordi, simplicitatem operi, hilaritatem vultui conjunxeris, adde et velocitatem; ut sis juxta apostolum Jacobum, *velox ad audiendum* (*Jac. i, 19*), et ad implendum velocior.

8. Quintus gradus est adimplere viriliter. *Viriliter agite, et confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino* (*Psal. xxx, 25*). Non est fortitudinis ire ab inobedientiam, sed ab obedientia non abduci. Si tribulatio insonat, si persecutio resultat, si peccatores tibi laqueum ponunt, si maligni tuum iter impediunt; tu obedientiæ viam non deseras, sed dic: *Paratus sum, et non sum turbatus, ut custodiam mandata tua* (*Psal. cxviii, 60*). Quid enim superius enumerata pariunt utilitatis, si fortitudo desit, quæ in arce constantiæ virtutes collocat, et eo vallo munit, quo fureatium impetus aspirare non possit? Manum tuam misisti ad fortia? agendum est instantem, et constanter obediendum; nec inter verborum seu verberum asperitatem tam regalis est semita relinquenda, sed tenaciori est retinenda fervore. Et

ut breviter dotes fortitudinis coucludamus, virtus est virtutes servans ac muniens. Junge igitur velocitati fortitudinem, constantiam instantiæ, et tunc decantabis securus: *Manus peccatoris non movebit me* (*Psal. xxxv, 12*).

9. Sextus gradus est humiliter obedire. In humilitate nostra memor fuit nostri qui fecit nos (*Psal. cxxxv, 23*). Magna virtus humilitas, sine cujus obtentu virtus fortitudinis, non solum virtus non sit, sed etiam in superbiæ vitium erumpat. Quam fortiter currebat Saul, cum esset parvulus in oculis suis! quanta Phœlistæorum agmina prosternebat! quantis viribus exercebat gladium! Postquam autem tenuit eum superbia, et transivit in affectum cordis, debilis et impotens factus, incircumcisorum armis facile prostratos occubuit. Aspice regem, in quo humilitas sublimis, et humilis sublimitas felici compositione nitescent. *Domine*, inquit, *non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei* (*Psal. cxxx, 1*); et totum itinerarium ejus sedula intentione recurre; et quaquaversum oculos reflexeris, invenies humilitatis floribus esse respersum. Audi namque alibi quid dicat: *Fortitudinem meam at te custodiam* (*Psal. lxxiii, 10*). Quam vere loquitur justus justitiæ exsecutor! Sunt namque plurimi, qui fortitudinem suam non ad Deum, sed ad inanem gloriam custodiunt; qui confidunt in virtute sua; qui de acceptis virtutibus, quasi non acceperint, gloriantur; Conditori facientes injuriam, a quo est omne datum optimum, et omne donum perfectum (*Jac. i, 17*). Ne ergo fortitudo in superbiam transeat, condienda est sale humilitatis; quia nihil proderit fortiter obedire, si contigerit infelicitate superbire. Illi ergo fortitudinem suam ad Deum custodiunt, qui cum fecerint quod facere debent, dicere possunt: *Servi inutilis sumus, quod debuimus facere fecimus* (*Luc. xvii, 10*).

10. Septimus gradus est, indesinenter obtemperare. Non qui inceperit, sed qui perseveraverit, hic salvus erit (*Matth. x, 22*). Incipere multorum est; perseverare paucorum. Perseverantia singularis est filia summi regis, virtutum fructus, earumque consummatio, totius boni repositorium; virtus sine qua nemo videbit Deum, nec a Deo videbitur: finis est ad justitiam omni credenti, in qua virtutem conventus reverendum sibi thalamum consecravit. Quid enim currere prodest, et ante metam cursum deficere? *Sic currite ut comprehendatis*, **1174** dicit *Apostolus* (*I Cor. ix, 24*). O quam perseveranti pede cursum suum perfecerat qui dicebat: *Cursum consummavi!* (*II Tim. iv, 7*). O quam longum cursum felix ille latro complevit (100), qui consummatus in brevi explevit tempora multa! (*Sap. iv, 13*). Denique et Dominus prophetarum per prophetam loquitur: *Si conversus fuerit justus a justitia sua, et fecerit iniquitatem; omnium, justitiarum ejus non recordabor* (*Ezech. xviii, 24*). Vides ergo quam

(100) Quidam addunt, quem perseverantia pernitentem invenit, consummatus, etc.

profunda oblivione virtutes illæ sepeliantur, quas perseverantia non insignierit. Sola est, quæ amatorem obedientiæ ad regis cubiculum introducit, ut eum videat in decore suo, in quem desiderant angeli prospicere (*I Petr.* 1, 12). In via igitur ista, in qua ambulamus, absconderunt superbi laqueum mihi (*Psal.* cxxxix, 6). Difficilis est via ista, et gravis spinosis anfractibus, multiplicium vinculorum nexibus inondata. An tu ibi putas obedientiæ fructum, cum subditus audit obedientiam, quam multis evectierat voti, cum ei præcipitur quod redolet dignitatem, gaudio et lætitia fluitet, potentiæ fulciatur imagine? Econtrario autem an tu illi obedientiæ meritum assignas, quæ cum adversitate procedens, animum terret audientis, gravis ad audiendum, gravior ad implendum, ad tenendum gravissima? Non est ita. Faciendum est ut a prosperitate animo separemur, et adversitatem animo complectamur; si volumus illum sequi, qui regnum fugit (*Joan.* vi, 15), et ad passionem voluntarius venit (*Isai.* liii, 7).

11. Animadvertis igitur quia viæ istæ, viæ vitæ sunt, ducentes ad vitam. Beati mites (*Matth.* v, 4), quoniam mites docebit Dominus vias suas (*Psal.* xxiv, 9): continget enim eis quod sequitur: *Adimplebis me lætitia cum vultu tuo* (*Psal.* xv, 11). Quia quoad sumus in corpore, peregrinamur a Domino (*II Cor.* v, 6), longe sumus a facie Dei, a vultu gloriæ, a contemplatione majestatis, nisi quia plerumque misericors et miserator Dominus illuminat vultum suum super nos. Hoc autem fit, cum remota nube illa, quæ opposita erat ne transiret oratio, accedimus ad illum, et illuminamur, *revelata facie gloriæ Domini speculantes* (*II Cor.* iii, 18). Non autem ita proprie *revelata facie* accipiamus, cum videamus adhuc per speculum et in ænigmate, et carcerali corpore teneamur: *Revelata* vero dicit, quantum ad caliginem corporum. Unde spiritus quidquid non multum curamus per sinistram præsens vita accipitur in qua Dominus electos suos sic ab impiis permittit flagellari, ut etiam patiatur occidi. An non tibi videntur oblivioni dati qui dicunt: *Propter te mortificamur tota die; æstimati sumus sicut oves occisionis? quare faciem tuam avertis, oblivisceris inopiæ nostræ?* (*Psal.* xliii, 22, 24.) Per dexteram vero illa beata vita signatur quæ nescit nisi gaudia, de qua nihil aliud dicere possumus, nisi quia *gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei* (*Psal.* lxxxvi, 3). Ibi sunt delectationes illæ quas oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se (*I Cor.* ii, 9). In sinistra tribulationes, in dextera delectationes. Usquequo autem? *Usque in finem*. Quis est iste finis? Finis ad justitiam, Christus omni credenti (*Rom.* x, 4). Finis ille de quo Sapientia dicit: *Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter* (*Sap.* viii, 1). Deum enim cernere, finis (100*) Vide tomo II Tract. de diligendo Dec. cap. 11.

12. Quia igitur hic vultum Dei, sicuti est, videre non possumus; adimpletionem lætitiæ non habemus, donec trahat nos ad se ipsum, et accedat caput corpori, et sit Deus omnia in omnibus. Illic erit adimpletio, hic est gustus. Gustamus enim hic et videmus quoniam suavis est Dominus; sed gustus iste non transit in potum, quia licet videamus, non tamen penetramus. In gustu est suavis, in adimpletione mirabilis. Sanctorum autem animæ terrenis exutæ corporibus, quæ jam ad sedes æthereas evolverunt, licet bibant, non tamen adimplentur, non tamen inebriantur (100*). Quamvis enim multa beatitudinis perfruantur, expectant tamen resurrectionem mortuorum corporum, ut cum 1175 in terra sua duplicia possederint, sempiterna perfundantur lætitia (*Isa.* lxi, 7). Modo enim illis singulis singulæ stolæ albæ datæ sunt; et injunctum, ut sustineant tempus adhuc modicum (*Apoc.* vi, 11), donec impii conterantur duplici contritione, et ipsi gemina beatitudine coronentur. Cum ergo nondum habeant quod habere desiderant, inebriari non possunt, sed est eis illa visio potus: ut sicut absque labore bibitur, ita sine labore quiescant, donec satientur cum apparuerit gloria ejus. Cum autem resurgemus in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi (*Ephes.* iv, 13), et gloriosa illa civitas margaritis ornabitur, et sicut lætantium omnium habitatio erit in ea; tunc adimplebit nos lætitia cum vultu suo (*Psal.* xv, 11), quia videbimus eum sicuti est (*I Joan.* iii, 2). Tunc inebriabimur ab ubertate domus suæ, et torrente voluptatis suæ potabit nos (*Psal.* xxxv, 9), dicetque nobis: *Bibite et inebriamini, charissimi* (*Cant.* v, 1); quia et anima illuminationem, et corpus glorificationem jure perpetuo possidebunt.

13. Sequitur: *Delectationes in dextera tua usque in finem* (*Psal.* xv, 10). Sinistra Dei, vita præsens est. Et quia pro sinistro ducimus quidquid non multum curamus per sinistram præsens vita accipitur in qua Dominus electos suos sic ab impiis permittit flagellari, ut etiam patiatur occidi. An non tibi videntur oblivioni dati qui dicunt: *Propter te mortificamur tota die; æstimati sumus sicut oves occisionis? quare faciem tuam avertis, oblivisceris inopiæ nostræ?* (*Psal.* xliii, 22, 24.) Per dexteram vero illa beata vita signatur quæ nescit nisi gaudia, de qua nihil aliud dicere possumus, nisi quia *gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei* (*Psal.* lxxxvi, 3). Ibi sunt delectationes illæ quas oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se (*I Cor.* ii, 9). In sinistra tribulationes, in dextera delectationes. Usquequo autem? *Usque in finem*. Quis est iste finis? Finis ad justitiam, Christus omni credenti (*Rom.* x, 4). Finis ille de quo Sapientia dicit: *Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter* (*Sap.* viii, 1). Deum enim cernere, finis (100*) Vide tomo II Tract. de diligendo Dec. cap. 11.

est consummatus. Ipse est finis, ad quem cum venerimus, nihil amplius sitemus, Jesus Christus sponsus Ecclesiæ, qui est benedictus in sæcula. Amen.

SERMO XLII.

De quinque negotiationibus et quinque regionibus.

1. Verbum Patris, Unigenitus Dei, Sol justitiæ, summus ille negotiator, de ultimis cœlorum finibus nostræ redemptionis pretium apportavit. Fidelis ista negotiatio et omni acceptione dignissima, in qua Rex filius Regis efficitur negotiatio, aurum pro plumbo tribuitur, pro peccatore donatus est justus. O quam indebita miseratio, quam gratuita sic probata dilectio, quam inopinata dignatio, quam stupenda dulcedo, quam invicta mansuetudo, quam vilis negotiatio, ubi Filius Dei pro servo traditur, pro creatura Creator occiditur, pro mancipio Dominus condemnatur! Tua sunt hæc, Christe opera, qui de lumine cœli ad tenebras inferni, a dextera majestatis ad miseriam humanitatis, a gloria Patris ad mortem crucis descendisti, infernum illustrando hominem redimendo, superando mortem, et mortis auctorem. Unus es, et secundum non habes: quem ad nos redimendum propria benignitas invitavit, misericordia traxit; veritas qua te venturum promiseras compulsi, puritas uteri virginalis suscepit, salva virginitatis integritate potentia eduxit, obedientia in omnibus deduxit, patientia armavit, charitas verbis et miraculis manifestavit. Absint procul negotiatores terræ Themam, recedant filii Agar, qui exquisierunt prudentiam; elongentur a me gigantes a sæcula nominati, qui ab initio fuerunt, statura magna, scientes bellum. Non hos elegit Dominus, neque viam disciplinæ meruerunt, propterea perierunt: sed dedit eam Jacob puero suo, et Israel dilecto suo. Abscondisti enim hæc, Domine, a sapientibus et prudentibus, gigantibus et nominatis, qui revelasti ea parvulis et humilibus tuis (*Matth.* xi, 25). Libenter amplector negotiationem tuam, quia negotium meum est. Hæc mercimonia cum summa suavitate ruminat anima mea. Non solum autem ruminat, sed et revocat ruminationem tuam, quia et intelligit quæ diligit, et commendat memoriæ quæ elegit. In his negotiationibus præcipis esse animam meam, ut fiat navis institoris de longe portans panem suum. Negotiabor donec venias, venienti lætus occurram, et utinam audiam: *Euge, serve bone* (*Matth.* xxv, 21, 23). Tui sunt cœli, et tua est terra; in regionibus tuis negotiabor securus, te solum habens in itinere ducem, in periculis protectorem, consortem in tribulatione.

2. Regiones tuæ quinque sunt, quas perambulant ad negotiandum institores tui, ubi te quærunt dilecti tui, et inveniunt electi tui. Prima regio est regio dissimilitudinis. Nobilis illa creatura in regione similitudinis fabricata, quia ad imaginem Dei facta, cum in honore esset, non intellexit et de similitudine ad dissimilitudinem descendit. Magna prorsus dissimilitudo, de paradiso ad infernum, de angelo

ad jumentum, de Deo ad diabolum! Exsecranda conversio, gloriam in miseriam, vitam in mortem, pacem in pugnam perpetua captivitate convertere! Maledicta descensio, de divitiis ad paupertatem, de libertate ad servitatem, et de requie ad laborem descendere! Miseri nos, et miserabiliter nati; quibus datum est nasci in mœrore, vivere in labore, in dolore mori. De peccatore peccatores, de debitoribus debitoribus, de corrupto corrupti, de subacto subacti, geniti et generantes sumus. Gens peccatrix, populus gravis iniquitate, semen pessimum, filii scelerati, addentes prævaricationem. Ecce quasi non sinus, sic sumus coram eo, quasi nihilum et inane reputati (*Isa.* xl, 17), putantes nos aliquid esse, cum nihil simus. Vulnerati sumus ingredienti mundum, conversando in mundo, exeundo de mundo: a planta pedis usque ad verticem non est sanitas in nobis. Noverat hæc ille sublimis propheta, qui statum humanæ miseriam deplorans, in hæc verba prorupit: *Grave jugum est super filios Adæ a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium* (*Ecclesi.* xl, 1).

3. In hac dissimilitudinis regione quid negotiamur, Domine Deus? Aspicio genus humanum ab ortu solis usque ad occasum hujus mundi nudinas perambulare; alios divitias quærere, alios honoribus inhiare, alios favoralis auræ suavitate raptari. Sed quid de divitiis? Nonne cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, cum dolore amittuntur? Thesaurizas et ignoras cui congregabis ea (*Psal.* xxxviii, 7). Vide quantum laborem pro perituris divitiis assumpsisti. Transis maria, et alium tibi orbem aperis navigando, secundum Sapientem tribus digitis distans a morte; patriam fugis, relinquis parentes, divelleris ab uxore, filios nescis, et omnium necessitudinum oblitus, quæris ut acquiras, acquiris ut perdas, perdis ut doleas. *Filii hominum, usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, et quæritis mendacium?* (*Psal.* lv, 3.) Quæ est ista dementia, filii Adam, circuire maria, perambulare terras, rapi extra mundum, in laboribus plurimis, in vigiliis multis, in jejuniis crebris, in moribus frequenter? Ecce quales divitiæ. Sed quid de bonoribus? In sublimi loco positus es, ducem te constituerunt. Vide si non judicandus es ab omnibus, ab omnibus spectandus, ab omnibus lacerandus. Si miles es, exebas ante limina principis, ut principatum acquiras, et ferrato vestitus amictu, propior es vulneri quam honori, morti quam vitæ, periculo quam præmio. Si de sorte Domini es, nonne episcopus Romanum pontificem, archidiaconus vel diaconus episcopum pertimescit? Vide etiam utrum excusseris manus tuas ab omni munere, ne eum Simone audias: *Non est tibi pars neque sors in sermone isto; quia voluisti donum Spiritus sancti cum pecunia possidere* (*Act.* viii, 21). Nihil ad nos de rectoribus Ecclesiæ judicare: videant ipsi amici Sponsi, cum de sponsa cœperit exigere rationem, qui judicat orbem terræ in æquitate. Nunquid in honore 1177 sine dolore, in præla-